

דברי פתיחה

בשירו 'מנהג משונה' (הטור השביעי תש"ח, עמ' 197 - 198) מצביע נתן אלתרמן בנימה קלה של לגלוג על הנוהג להפוך כל דבר להיסטורי. אך אצל אלתרמן כל דבר הומוריסטי עטוף גם בארשת של רצינות. את השיר הוא מסיים:

כן גדולים הימים. כך יצאה השמועה.
גם בכף-השעון
הוי עלתה כֶּבֶר הקטרת.
הוא חדל להראות לך מה השעה,
כי מראה הוא רק מה השעה ההיסטורית.

אך בשעון ההיסטוריה
מוטב אל תחקר,
כי תמיד מפגך או מקדים הוא כֶּזֶרֶת,
ובמינו, יסיו הגדולים של הדור,
יש אומרים שסובב הוא בכלל לאחור,
אבל זו כֶּבֶר היסטוריה אחרת.

אכן, רק כשהתקופה היא באמת 'היסטורית' הופך כל דבר להיסטורי. בנסיבות כאלה השעון מתבלבל, אין יותר 'מה השעה?' אלא רק 'מה השעה ההיסטורית?'. השעון האישי של חברנו צבי (חברנו!) אין לנו אפיון מתאים יותר, לא צריך להשתמש בתארו (אחרים) מורה כי הגיע זמן פרישה, ואנחנו מבקשים לכבדו בסדרת מאמרים סביב השעון ההיסטורי. חיבתו המקצועית, החינוכית והרגשית של צבי למקצוע ההיסטוריה היא מן המפורסמות, אך צבי איננו רק איש היסטוריה, צבי הוא מנהיג ומחנך. המאמרים המובאים בספר זה לקורא הנם מאמרים 'היסטוריים' במעגלי הקשר רחבים הנוגעים בהווה היהודית, הישראלית, הציונית והדתית. כינוסם בספר זה יהיה שי מתאים לצבי ההיסטוריון והמחנך.

אנו מבקשים לברך את צבי בהמשך היסטורי פורה

העורכים

בשיר וקול תודה

ספר יובל מטיבו מביע הכרת תודה למי שלכבודו הוא נכתב. הוצאתו לאור, כיאה לספר יובל, כרוכה במאמצים רבים: למן הגיית הרעיון דרך גיוס המאמרים ועריכתם ועד לכריכתם כספר. בכל שלב ושלב פגשנו אנשים ששמחו להירתם למשימה ולעמוד לצדנו.

אנו רוצים להודות לכל מי שסייע בידינו להוציא את הספר לכבודו של צבי: **לגבי לוריין נסטורט** שסייעה רבות (במיוחד על שמירת הסודיות!), **למר מוטק'ה קורן** על השלמת הפרטים הביוגרפיים, **לד"ר יהודית הנשקה** על העזרה בעריכה הלשונית, **לד"ר מיכל בן יעקב ולגבי רותי וולפיש** על התרגום לאנגלית, **לשלמה גולדברג** מהספרייה הלאומית ולספרניות המכללה, **גבי שושנה ביר וגבי צביה פילבר** על הסיוע הביבליוגרפי, **למר שרון חדד** על העזרה הטכנולוגית, **לגבי יעל יצחק, גבי מלכי מרגליות ולגבי בת שבע מזוז** על העזרה הטכנית המרובה, **לגבי עפרה לוי ולגבי לאה ברינדר** מבית הדפוס על שיתוף הפעולה המלא ועל העמידה בלוח הזמנים הצפוף, ואחרונים חביבים - **למחברי המאמרים** על שבחרו לפרסם את פרות מחקריהם בקובץ זה - תודה לכולם.

העורכים